

عن عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

﴿لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَ لَوْ بِسَفْكِ الْمُهْجِ وَ خَوْضِ اللَّجَجِ﴾

الكافي، جلد ۱، صفحه ۳۵

امام خامنه‌ای مدظله‌العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی،
وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

اقسام فعل در ابواب ثلاثی مجرد

شناسنامه مطلب	
e-s-53	کد مطلب
صرف / ابواب ثلاثی مجرد	موضوع
	موضوع مرتبط
علمی / ادبیات عربی / صرف / کمک آموزشی / دانش صرف / مثال و تطبیق	رده
مثال، اجوف، ناقص، مضاعف، مهموز، لفیف، حروف حلقی، سخن منظوم	برچسب
این متن مربوط است به جدول ابواب ثلاثی مجرد و موارد استعمال مضاعف و مهموز و اقسام معتلات در ابواب همراه با مثال.	توضیحات

پایگاه ترکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی **نُمو**

nomov.ir

● فعل ثلاثی مجرد بر اساس حرکت عین الفعل در ماضی و مضارع

شماره باب	وزن باب	فعل نمونه
۱	فَعَلَ يَفْعُلُ	مَنَعَ يَمْنَعُ ^۱
۲	فَعَلَ يَفْعُلُ	ضَرَبَ يَضْرِبُ
۳	فَعَلَ يَفْعُلُ	نَصَرَ يَنْصُرُ
۴	فَعَلَ يَفْعُلُ	سَمِعَ يَسْمَعُ ^۲
۵	فَعَلَ يَفْعُلُ	حَسِبَ يَحْسِبُ ^۳
۶	فَعَلَ يَفْعُلُ	كَرَّمَ يَكْرُمُ ^۴

۱ - شرط استعمال این باب حلقی بودن یکی از عین الفعل و لام الفعل است. به استثنایی هم وجود دارد که می‌توانید جهت آشنایی با آن از فایل شماره e-s-44 در سایت پایگاه نُمُو استفاده کنید.

۲ - در برخی کتب لغت از آن به باب عَلِمَ هم تعبیر کرده‌اند و باید جهت صرفی این تعبیر را با اصطلاح باب عَلِمَ برای افعال قلوب در علم نحو خلط ننمود.

۳ - غالب استعمالات این باب در مثال واوی است و برای این که یک مثال از سالم آورده باشند سراغ حَسِبَ رفته‌اند و گرنه استعمال کثیر الورد قرآنی خود این ماده، فتح عین است در مضارع مانند وَ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (آل عمران، ۱۶۹).

۴ - از برخی شنیده‌ایم که از این باب به باب شَرَفَ نیز تعبیر می‌آورند.

• فعل ثلاثی مجرد معتل الفاء

مثال واوی	فعل نمونه	مثال یائی	فعل نمونه
باب ۱	وَهَبَ يَهَبُ	باب ۲	يَسَرَ يَسِرُ
باب ۲	وَعَدَ يَعِدُ	باب ۴	يَأْسُ يَيْأَسُ
باب ۴	وَجَلَ يَوْجُلُ	باب ۶	يَمُنْ يَمُنُّ
باب ۵	وَجَّهَ يَوْجُهُ		
باب ۶	وَرِمَ يَرِمُ		

• فعل ثلاثی مجرد معتل العین

اجوف واوی	فعل نمونه	اجوف یائی	فعل نمونه
باب ۳	قَالَ يَقُولُ	باب ۲	يَبِّعُ
باب ۴	خَافَ يَخَافُ	باب ۴	هَابَ يَهَابُ

● فعل ثلاثی مجرد معتل اللام

فعل نمونه	ناقص یائی	فعل نمونه	ناقص واوی
رَعَى یَرَعَى	باب ۱	دَعَا یَدْعُو	باب ۳
هَدَى یَهْدِی	باب ۲	رَضِیَ یَرْضِی	باب ۴
خَشِیَ یَخْشِی	باب ۴	رَخُوَ یَرْخُو	باب ۶

● فعل ثلاثی مجرد لفیف مفروق و مقرون

فعل نمونه	لفیف مفروق	فعل نمونه	لفیف مقرون
وَقَى یَقِی	باب ۲	نَوَى یَتَوِی	باب ۲
وَلِیَ یَلِی	باب ۴	رَوِیَ یَرَوِی	باب ۴
وَجِیَ یُوجِی	باب ۵		

• ابواب افعال مضاعف

مضاعف	فعل نمونه
باب ۲	فَرَّ يَفِرُّ
باب ۳	جَرَّ يَجُرُّ
باب ۴	مَسَّ يَمَسُّ

• ابواب ثلاثی مجرد در مهموز

مهموز الفاء	فعل نمونه	مهموز العین	فعل نمونه	مهموز اللام	فعل نمونه
باب ۱	أَلَّهَ يَأْلَهُ	باب ۱	شَامَ يَشَامُ	باب ۱	بَدَأَ يَبْدَأُ
باب ۲	أَدَبَ يَأْدِبُ	باب ۴	سَمِمَ يَسَامُ	باب ۲	هَنَأَ يَهْنِئُ
باب ۳	أَجَرَ يَأْجُرُ	باب ۶	لَوَّمَ يَلْوُمُ	باب ۳	سَاءَ يَسُوءُ
باب ۴	إِمَنَّ يَأْمُنُ			باب ۴	خَطَى يَخْطِئُ
باب ۶	أَزَّرَ يَأْزُرُ			باب ۶	بَطَّؤَ يَبْطِئُ

تقریباً همه‌ی درس این فایل، در این چهار مصرع جمع است:

وَضَمَّسَكُحْ يَضْكُسُ نَوْسُ سَيَّضُ

إِضْنَسَكُمُ وَضَحَسِي سَنْضَدَد

مَأْسَكُ سَضْوِي دَغْرِي نَفْسُكَ

ضَفْسِي وَ نَسْكَو بِشْمَرِ اَيْنِ عَدَد